

KRISTI MCLELLAND

*Jeżus
i kobiety*

W PIERWSZYM WIEKU I TERAZ

Tytuł oryginału: Jesus and Women in the first century and now

Autor: Kristi Mclelland

Tłumaczenie: Anna Kurkierewicz

Redakcja i Korekta: Dorota Herrmann

Przygotowanie do druku: Sandra Holona

Skład i Projekt graficzny okładki (dostosowała z oryginału): Emma Zutso

Copyright 2019 by Lifeway Press

Originally published in English under the title Jesus and Women in the first century and now by Lifeway Press,

Lifeway Press, Nashville, TN, 37234, USA

All rights reserved.

Copyright © for the Polish edition by Jesus and women global, 2024

Copyright © for the Polish translation by Jesus and women global, 2024

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Książka ani żadna jej część nie może być przedrukowywana ani w jakikolwiek inny sposób reprodukowana czy powielana mechanicznie, fotooptycznie, zapisywana elektronicznie lub magnetycznie, ani odczytywana w środkach masowego przekazu bez pisemnej zgody wydawcy.

Jeżeli nie zaznaczono inaczej, wszystkie cytaty z Biblii pochodzą z przekładu Ewangelicznego Instytutu Biblijnego „Biblia, to jest Pismo Święte Starego i Nowego Przymierza”.

Wydawca:

Szaron

Księgarnia | Wydawnictwo | Hurtownia

ul. 3 Maja 49a, 43-450 Ustroń

tel. 503 792 766

wydawnictwo@szaron.pl

zamowienia@szaron.pl

szaron.pl

Książkę można nabyć u wydawcy.

Wydanie I, Ustroń 2024

ISBN

SPIS TREŚCI

4	O AUTORCE
5	WSTĘP
6	JAK UŻYWAĆ KSIĄŻKI
10	SESJA 1 - SPOTKANIE Z JEZUSEM Z BLISKIEGO WSCHODU
28	SESJA 2 - JEZUS I KOBIETA W ŚWIECIE I WIEKU
46	SESJA 3 - JEZUS I KOBIETA PRZY STUDNI
64	SESJA 4 - JEZUS I KOBIETA PRZY ŚCIANIE
82	SESJA 5 - JEZUS I KOBIETA Z UPOREM
100	SESJA 6 - JEZUS I KOBIETA NA POŁUDNIOWYCH SCHODACH
118	SESJA 7 - JEZUS I OPOWIEŚĆ O DWÓCH MARIACH
134	PODSUMOWANIE: ŚWIĘTOWANIE
138	PRZEWODNIK DLA LIDERÓW
144	SŁOWNICZEK
154	BIBLIOGRAFIA

O AUTORCE

Kristi McLelland jest mówczynią, nauczycielką i profesorką uniwersytecką. Ukończyła studia magisterskie z edukacji chrześcijańskiej w Dallas Theological Seminary.

Swoje życie poświęciła uczniostwie, nauczaniu jak samodzielnie studiować Biblię oraz pisaniu o tym, jak Bóg jest lepszy niż moglibyśmy to sobie wyobrazić, wyjaśniając Biblię przez pryzmat Bliskiego Wschodu.

Jej wielkie pragnienie, aby ludzie naprawdę doświadczyli miłości Boga, zrodziło posługę, w której prowadzi biblijne wyjazdy studyjne do Izraela, Turcji, Grecji oraz Włoch.

„BIBLIA POZBAWIONA ŻYDOWSKIEGO PIERWIASTKA NIE JEST BIBLIĄ. CHRYSZTUS, KTÓREGO ŻYDOWSKOŚĆ JEST UKRYTA, NIE JEST ŻADNYM CHRYSZTUSEM.”¹

—DR. RUSSELL MOORE

Każda przygoda zaczyna się w jakimś momencie, a te najlepsze znajdują nas same. W 2007 roku przygoda znalazła mnie. Pan otworzył przede mną drzwi do studiowania Biblii w Egipcie i w Izraelu.

W tamtym czasie wykladałam na temat Biblii na wydziale studiów biblijnych w Williamson College. Wybrałam się wtedy w podróż na Bliski Wschód z zamiarem rozwoju zawodowego, tylko po to, aby się uczyć, ale Bóg miał inne plany - o wiele lepsze plany.

Izrael zaskoczył mnie mnogością różnic pomiędzy kulturą Bliskiego Wschodu, a naszą zachodnią kulturą. Zaczęłam zauważać, że do studiowania Biblii podchodzę jak człowiek Zachodu, patrząc na nią zachodnimi oczami i zadając tekstowi biblijnemu zachodnie pytania. W Izraelu nauczyłam się czytać Biblię przez pryzmat kultury Bliskiego Wschodu.

Na początku mojej podróży ze studiowaniem Biblii przez pryzmat Bliskiego Wschodu, Bóg całkowicie i dogłębnie zniszczył mnie w najlepszy z możliwych sposobów. Całkowicie mnie przemienił.

Poznanie Biblii w jej oryginalnym kontekście historycznym, kulturowym, językowym oraz geograficznym pozwoliło mi poznać Jezusa w Jego żydowskim świecie. Nie tylko poleciałam do Izraela; czułam się niemal tak, jakbym cofnęła się w czasie i poznała biblijny świat z I wieku, świat, w którym dwa tysiące lat temu żył Jezus.

„ZAPOMNIELIŚMY, ŻE CZYTAMY BIBLIĘ JAKO OBCOKRAJOWCY, JAKO GOŚCIE, KTÓRZY PODRÓŻUJĄ NIE TYLKO DO NOWEGO MIEJSCA, ALE TAKŻE DO NOWEGO STULECIA. JESTEŚMY LITERACKIMI TURYSTAMI, KTÓRZY ROZPACZLIWIE POTRZEBUJĄ PRZEWODNIKA.”²

—GARY M. BURGE

Być może zastanawiasz się nad znaczeniem zdjęcia na okładce tej książki. Przedstawione na niej naczynie to flakonik na łyzy, rzeczywisty archeologiczny artefakt, datowany na I lub II w. n.e. Został on odkryty w Izraelu, gdzie jeden z moich profesorów podarował mi go w prezencie.

Ten flakonik na łyzy należał najprawdopodobniej do żydowskiej kobiety, żyjącej w starożytności, być może nawet za czasów ziemskiej służby Jezusa. Na starożytnym Bliskim Wschodzie żydowskie kobiety zbierały swoje łyzy do flakoników i wylewały je przed Bogiem na znak wiary w Jego słowa zawarte w Psalmie 56:9, że On zachowuje nasze łyzy. Często patrzę na ten flakonik i zastanawiam się, jak mogła wyglądać historia jego pierwotnej właścicielki – czego doświadczyła, jakie były jej wzloty i upadki. Zastanawiam się, gdzie trzymała swój flakonik i jak często go wyciągała, aby zebrać do niego swoje łyzy przed Panem.

Dla mnie flakonik na łyzy reprezentuje niektóre z doświadczeń kobiety, żyjącej w świecie Jezusa I wieku. Nie zawsze była ona ceniona przez społeczeństwo; w realiach ówczesnej kultury często była marginalizowana. Jednak Bóg dostrzegał jej smutek i zmagania. Zachęcał ją, aby przynosiła swój ból do Niego w uwielbieniu i modlitwie. Następnie, w osobie Jezusa, działał, aby odnowić kobietę i pokazać Jego odkupieńcze działanie w jej życiu. Docenił ją; podniósł ją z miejsca hańby. Wprowadził ją na ścieżkę w stronę życia. I pragnie uczynić to samo dla ciebie i dla mnie, naśladowczyń Chrystusa.

W czasie mojej podróży do Izraela zrozumiałam, że Bóg jest lepszy, niż mogłam to sobie wcześniej wyobrazić.

Zrozumienie tego, kim jest Bóg, zmieniło mnie i nadal mnie zmienia. Wierzę, że może zmienić również ciebie. Czas spędzony w Izraelu wywarł ogromny wpływ na moje życie i całkowicie zmienił jego kierunek. Od czasu mojego pierwszego wyjazdu studyjnego w 2007 roku, zabieram zespoły do Izraela na podobne wyjazdy. Chcę dzielić się z innymi darem, który kiedyś otrzymałam. Mam nadzieję, że to studium będzie właśnie takim darem dla ciebie.

Biblia została napisana przez mieszkańców Bliskiego Wschodu w kontekście ich własnej kultury. Głębsze zrozumienie kultury Bliskiego Wschodu oraz kontekstu historycznego czasów, w których Biblia została napisana, znacznie pomoże nam zrozumieć, co autorzy biblijnych historii chcieli przez nie przekazać.

Jedną z głównych różnic pomiędzy kulturą Zachodu, a Wschodu jest to, jak ludzie uczą oraz jak zdobywają wiedzę.

Na Zachodzie żyjemy w kulturze grecko-rzymskiej. Cenimy literaturę. Czytamy, siedząc przy biurku, uczymy się z książką w ręku, robimy notatki, odpowiadamy na pytania i wypełniamy nasze zeszyty ćwiczeń.

Na Bliskim Wschodzie nauczanie oraz zdobywanie wiedzy wyglądają inaczej – wyglądały również inaczej w czasach, kiedy Jezus chodził po ziemi. Nauczanie na Bliskim Wschodzie opiera się na wizualizacjach; rabbi naucza, będąc w drodze. Jezus zazwyczaj opierał swoje nauczanie na przedmiotach, które On oraz Jego uczniowie widzieli przed sobą. Ten styl nauczania nie opierał się na filozofii. Był przyziemny. Nauczanie nie odbywało się „tam na górze”, ale „tutaj na dole”.

Styl nauczania Jezusa nie polegał na spisywaniu sylabusu lub podręcznika. W Jego stylu było raczej przejście przez pole gorczycy i opowiedzenie przypowieści o królestwie Bożym, które jest jak ziarno gorczycy.

Zgodnie z tradycją Bliskiego Wschodu, uczeń zawsze trzyma się blisko rabiego, żeby nie przegapić żadnego z jego słów. Przecież uczeń nigdy nie wie, w jakim miejscu ani momencie rabbi zacznie nauczać! W tradycji bliskowschodniej nauka odbywa się poprzez odkrywanie, a nie zdobywanie wiedzy. Właśnie w taki sposób naucza rabbi – prowadzi cię w stronę odkrywania wiedzy. Właśnie w taki sposób również ja chcę cię przeprowadzić przez nasze siedem tygodni wspólnego nauczania.

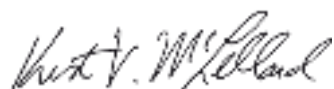
Będziemy starały się spojrzeć na Biblię przez pryzmat Bliskiego Wschodu oraz przestudiować kilka fragmentów Biblii w tradycyjnie żydowski sposób, który do dziś jest stosowany przez rabbich uczących dzieci w Izraelu. Będziemy wspólnie odkrywać te fragmenty, zamiast tylko zapamiętywać ich treść lub płynące z nich lekcje.

Ta trwająca siedem tygodni uczta jest moją próbą nakrycia biblijnego stołu, wokół którego możemy się spotkać i wspólnie odkryć serce Jezusa dla kobiet w otaczającym Go świecie I wieku. Przy tym stole pozbywamy się naszego zachodniego sposobu myślenia, a zaczynamy myśleć przez pryzmat Bliskiego Wschodu. Podczas studium będę dzielić się z tobą okruchami wiedzy, prowadząc cię w kształtowaniu twojego bliskowschodniego sposobu myślenia.

Jestem zaszczycona i podekscytowana, że będę mogła uczestniczyć z wami w tej siedmiotygodniowej biblijnej uczcie. W nieodgadniony sposób Pan zaplanował ją dla nas, jeszcze zanim powstały fundamenty tego świata. On przyciąga nas do tego stołu i to On nas nakarmi.

Przyjmij postawę gotowości.

Wszystkiego dobrego,

JAK KORZYSTAĆ Z KSIĄŻKI

W czasie naszych spotkań będziemy studiować Słowo Boże w sposób, który może wydawać się nieco inny od tego, z którym spotkałeś się w przeszłości.

Jak wspomniałam we wstępie, będziemy starały się patrzeć na Biblię przez pryzmat Bliskiego Wschodu oraz przestudiujemy kilka fragmentów Biblii w tradycyjnie żydowski sposób, tak jak rabbiowie nauczyli Jezusa studiować Biblię, tak jak niektórzy rabbiowie nadal uczą dzieci w Izraelu.

Mając to na uwadze, omówmy nieco ramy naszego studium:

Podchodzimy do Pisma Świętego jak dzieci, które oczekują, że będą nakarmione przez Ojca.

Łatwo jest nam usiąść z Biblią i pomyśleć coś w stylu: OK, niech no wymyślę jakieś praktyczne zastosowanie fragmentu, który dzisiaj czytam. Mam dla ciebie dobrą wiadomość – nie jesteśmy duchowymi sierotami. Mamy łaskawego niebiańskiego Ojca, który karmi nas do syta Swoim Słowem; On daje obficie. Kiedy czytamy Słowo, wykonujemy naszą część pracy, kiedy jesteśmy otwarte na to, czego Bóg chce nas nauczyć. Przyjmujemy postawę posłuszeństwa, gotowości i wdzięczności za to, że Żywy Bóg nas karmi poprzez Jego Słowo i dzięki mocy Jego Ducha. Ale to Bóg jest odpowiedzialny za karmienie nas.

Nie szukamy „właściwej” odpowiedzi.

Chociaż może to zabrzmieć dziwnie dla naszych zachodnich uszu, w judaizmie uczeń zadający dobre pytania jest lepszy niż uczeń znający właściwe odpowiedzi. Nie chcemy tylko czytać Biblię; chcemy wchodzić z nią w interakcję, zadawać jej pytania. Chcemy wiedzieć, czego tekst uczy nas o Bogu, zanim zapytamy, czego uczy nas o nas samych. W czasie naszych spotkań skupimy się na wchodzeniu w interakcję z tekstem biblijnym we wspólnocie i nauczymy się akceptować pytania, na które nie można łatwo znaleźć odpowiedzi, a nawet pytania, które sprawią, że odejdziemy, drapiąc się po głowach w zdumieniu.

Chcemy, aby Słowo Boże stało się częścią tego, kim jesteśmy.

Bliskowschodni sposób uczenia się opiera się raczej na tradycji ustnego nauczania niż na formalnym stylu uczenia się charakterystycznym dla zachodniego świata. W czasie naszego wspólnego studium biblijnego chcemy, aby prawdy zawarte w Słowie Bożym trafiały do naszych serc i umysłów tak głęboko, aż staną się częścią tego, kim jesteśmy, zmieniając sposób, w jaki patrzymy na Boga i wchodzimy w interakcje ze światem. Zauważysz, że co tydzień będziemy powracać do tych samych pojęć; studium jest celowo przygotowane w ten sposób. Mam nadzieję, że pod koniec naszego wspólnego czasu te biblijne koncepcje będą dla ciebie tak jasne i znajome, że będą dla ciebie niemal drugą naturą.

Nauka będzie naszym wspólnym przedsięwzięciem.

Na Bliskim Wschodzie uczenie się jest bardzo wspólnotowe. Co przez to mam na myśli: na Bliskim Wschodzie często można zobaczyć rabbich idących drogą i nauczających swoich uczniów. Ta tradycja nauczania kładzie duży nacisk na to, aby uczniowie dyskutowali na poznawane tematy między sobą. Rabbowie często instruuja swoich uczniów, aby ci „szli przodem” i dyskutowali o tym, co sądzą na dany temat, zanim nauczyciel wyjaśni im daną koncepcję. W naszym wspólnym czasie będziemy wcielać w życie niektóre z ich metod. W wielu przypadkach to ja będę „szła przodem” podczas naszych wspólnych uczt. Zauważysz jednak przewodniki do dyskusji w grupach, które opracowałam specjalnie dla ciebie, żebyś mogła korzystać z nich podczas yeshivy lub inaczej wspólnego omawiania tekstów biblijnych, po tym, jak zaczniemy je rozpakowywać w czasie naszych wykładów.

W każdej sesji znajdziesz następujące sekcje:

Sekcja Nauczanie zawiera podsumowania naszych materiałów wideo, które pomogą ci w śledzeniu postępów. Śmiało możesz również robić własne notatki podczas oglądania wykładów.

Sekcja Dyskusja zawiera pytania (dotyczące materiału wideo i osobistego studium z każdego tygodnia), które możecie omówić w swojej małej grupie.

W **sekcji Kontynuacja** będziemy zagłębiać się w temat, który omawialiśmy podczas naszego nauczania.

W **sekcji Spójrz** omówimy głębiej aspekty kultury Bliskiego Wschodu, aby poszerzyć nasze zrozumienie świata Jezusa I wieku.

W **sekcji Dowiedz się**, będziemy czytać fragment Pisma Świętego i rozważać go przez pryzmat kultury Bliskiego Wschodu.

W **sekcji Żyj** poświęcimy trochę czasu, aby pomóc ci znaleźć zastosowanie nowo poznanych koncepcji w twoim własnym życiu.

Sekcje Nauczanie i Dyskusja są przeznaczone do realizacji w **małej grupie**. Natomiast sekcje **Kontynuacja, Spójrz, Dowiedz się i Żyj** są przeznaczone do **indywidualnego studium**.

Zamiast podzielić je na poszczególne dni, podzieliłyśmy je na sekcje. Możesz wypełnić każdą z nich w dowolnym czasie w ciągu tygodnia pomiędzy naszymi spotkaniami. Pamiętaj, że terminy w tekście oznaczone **kolorem** są wyjaśnione bardziej szczegółowo w słowniczku.

Zaczynamy.

Wykład 1

SPOTKANIE
Z JEZUSEM
Z BLISKIEGO
WSCHODU

Zanim rozpoczniemy pierwszą sesję naszego wspólnego nauczania, zajmijmy miejsca przy stole i poświęćmy chwilę na przygotowanie się do rozpoczęcia tej biblijnej uczy. Nasze wspólne studium biblijne będziemy nazywać ucztą, ponieważ będzie ono polegało nie tylko na samym czytaniu Słowa Bożego, ale wręcz na posilaniu się nim. Chcemy chłonąć Słowo Boże, pozwalać mu wykonywać w nas pracę i przemieniać nasze serca.

Mój ulubiony posiłek to taki, którego nie muszę przygotowywać sama. Z takich właśnie posiłków Bóg przygotowuje dla nas ucztę za każdym razem, gdy przychodzimy do Niego głodne Jego Słowa. Możemy mieć pewność, że Żywy Bóg zawsze nas nakarmi. Nie jesteśmy sierotami, które nie mają do kogo się zwrócić. Nie musimy żebrac ani wysilać się, aby Bóg zechciał nakarmić nas swoim Słowem. Jeżeli nasze serca są chętne i otwarte, możemy zwyczajnie zasiąść do stołu i cieszyć się ucztą, którą Pan przygotował dla nas – również dla ciebie.

Zajmijmy miejsca przy biblijnym stole. Na początek, poświęć proszę kilka chwil, aby odpowiedzieć na następujące pytania:

Dlaczego zdecydowałaś się dołączyć do rozpoczynającej się właśnie uczy?

Co pragniesz, aby Pan uczynił w twoim życiu w czasie jej trwania?

Dokończ zdanie:

„Jestem tutaj, ponieważ moje serce potrzebuje _____ .”

Usiądź wygodnie. Weź głęboki oddech. Ciesz się ucztą!

UCZTA

Wykorzystaj przestrzeń poniżej do sporządzania własnych notatek lub skorzystaj z notatek przygotowanych przez nas.

Karmimy się Słowem Bożym. Jest ono słodsze niż miód (Ps. 19:11). Nie musimy zebrać ani wysilać się, aby Bóg zechciał nakarmić nas Swoim Słowem. Otwieramy nasze usta szeroko, pozwalając, aby Bóg je nappełnił (Ps. 81:11).

Mamy tendencję do skupiania się na naszym życiu i spoglądania na Boga. Chcemy skupiać się na Bogu i spoglądać na nasze życie.

W świecie biblijnym prawa ręka była ręką łaski, honoru, błogosławieństwa i synostwa (Ps. 110:1).

Chcemy być “ludźmi prawej ręki”, którzy błogosławią i okazują szacunek innym.

Edukacja na zachodzie różni się od edukacji bliskowschodniej. Biblia została napisana głównie przez ludzi Bliskiego Wschodu w kontekście ich własnej kultury. W czasie trwania naszego studium biblijnego chcemy nauczyć się czytać Biblię przez pryzmat kultury bliskowschodniej.

KULTURA ZACHODNIA	KULTURA BLISKOWSCHODNIA
Forma	Funkcja
Jak? <i>Jak to się stało?</i>	Dlaczego? <i>Dlaczego Bóg miałby to zrobić?</i>
Zrozumieć → Uwierzyć	Uwierzyć → Zrozumieć
Prawo, reguła, zasada	Opowiadanie, narracja
Co tekst mówi o <i>mnie</i>?	Co tekst mówi o <i>Bogu</i>?
Kop głęboko, zagłębij się w to ... (Analiza - rozbieranie na części)	Przeczytaj całość ... (Synteza - łączenie w całość)
Nauka w celu zdobycia <i>wiedzy</i>	Pragnienie bycia <i>nakarmionym</i>

Poznanie kultury Bliskiego Wschodu pozwala lepiej zrozumieć *słowa* i *czyny* autorów oraz bohaterów historii biblijnych.

Pragniemy, aby nasze życie przypominało rzekę, a nie jezioro. Chcemy, aby Słowo Boże wprowadzało w ruch nasze życie, płynęło przez nas, a następnie wylewało się na innych ludzi.

Nauczysz się czegoś dopiero, kiedy będziesz potrafiła przekazać to dalej.

NOTATKI

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

CZAS NA YESHIVĘ!

Jak już wspomnieliśmy, w kulturze Bliskiego Wschodu nauka oraz rozwój duchowy odbywają się zazwyczaj poprzez rozmowy w grupie. W naszej zachodniej kulturze takie spotkania nazwałybyśmy „warsztatami” lub „burzą mózgów”. My jednak chcemy jak najwięcej czerpać z kultury bliskowschodniej, dlatego na każdym naszym spotkaniu będziemy wspólnie praktykować właśnie *yeshivę*. Jednak niezależnie od nazwy, jaką będziemy się posługiwać, w czasie trwania naszych spotkań chcemy po prostu otwarcie dyskutować na tematy biblijne i wspólnie uczyć się od naszego rabbiego, Jezusa.

Podzielcie się w grupie swoimi odpowiedziami na następujące pytania.

Czy *zobaczyłaś* lub *usłyszałaś* dzisiaj coś, co chciałabyś zapamiętać?

Jaką jedną rzeczą, której nauczyłaś się podczas dzisiejszej uczty, chciałabyś się podzielić z innymi w tym tygodniu?

Co możesz zrobić, aby czytać Biblię z postawą otwartości na przyjmowanie?

Czym różni się *jedzenie* Słowa Bożego od *czytania* Słowa Bożego?

Który element tabeli porównującej kulturę Zachodu i Bliskiego Wschodu najbardziej zapadł ci w pamięć?

Co w twoim życiu sprawia, że chciałabyś teraz wyciągnąć rękę i dotknąć skraju szaty Jezusa?

Jak myślisz, jaka cecha Jezusa zwracała największą uwagę ludzi żyjących dwa tysiące lat temu?

Jak myślisz, co wyróżniało Jezusa spośród współczesnych Mu ludzi?

YESHIVA

W dzisiejszych czasach, *yeshiva* to formalny termin określający szkołę wyższą, poświęconą studiowaniu Tory oraz *Talmudu*.¹ W czasach biblijnych słowo *yeshiva* miało nieco inne znaczenie.

W I wieku duży nacisk kładziono na poprawną interpretację konkretnych fragmentów Pisma Świętego lub zagadnień teologicznych przez nauczycieli.² Zadaniem wspólnoty było weryfikowanie słuszności biblijnego nauczania. Odbywało się to właśnie podczas *yeshivy*.

Określenie *yeshiva* wywodzi się od hebrajskiego czasownika, oznaczającego „przebywać”. *Yeshiva* miała miejsce, gdy studenci dyskutowali lub debatowali nad pytaniami i komentarzami nauczyciela.³

ŻYCIE PRZYPOMINAJĄCE RZEKĘ, A NIE JEZIORO

Już od ponad 11 lat zabieram moje zespoły nad rzekę Jordan. Rzeka ta wypływa z Jeziora Galilejskiego i znajduje swoje ujście w Morzu Martwym. Za każdym razem widzę, jak wody Jordanu nieustannie płyną, są w ciągłym ruchu. Jordan to żywa woda. Od 11 lat płynam również w Morzu Martwym. Widzę wtedy, jak woda w nim jest stała i nieruchoma, zupełnie jakby była martwa.

Jako profesor college'u cały czas powtarzam moim studentom: „Prawdziwa nauka nie polega na obserwowaniu i słuchaniu. Nauczysz się czegoś dopiero, kiedy będziesz potrafiła przekazać to dalej.” Chcemy więc żyć w taki sposób, aby całym naszym życiem przekazywać Słowo Boże innym. Chcemy, aby Słowo przepływało przez nas swobodnie, niczym rzeka. Nie powinniśmy zatrzymywać nauk i lekcji udzielonych nam przez Boga wyłącznie dla siebie, sprawiać, że będą one nieruchome niczym woda w Morzu Martwym.

Dziel się z innymi tym, co Pan ci objawia i czym cię karmi w czasie trwania tej uczty. Zadbaj, aby twoje życie przypominało rzekę, a nie jezioro.

Rozważ poniższe pytania i zanotuj swoje odpowiedzi.

W jaki sposób możesz przekazać innym to, co wyniosłaś z dzisiejszej uczty?

Kto potrzebuje usłyszeć prawdy, które poznałaś podczas dzisiejszej uczty?

Dla kogo możesz być rzeką w tym tygodniu?

TORA

Tak jak chrześcijanie podzielili Stary Testament na różne kategorie (Pięcioksiąg, Księgi historyczne, Księgi mądrościowe, Prorocy więksi i Prorocy mniejsi), tak i Żydzi podzielili swój święty tekst na części. Tora to najważniejsza część Biblii Hebrajskiej, która zawiera instrukcje oraz zapiski prawa żydowskiego.

Dla Żydów nie ma nic ważniejszego, niż Tora. Ze wszystkich tekstów Pisma Świętego, to właśnie ona ma dla nich największy autorytet. Tora obejmuje Księgi: Rodzaju, Wyjścia, Kapłańską, Liczb i Powtórzonego Prawa, które dziś nazywamy Pięcioksięgiem. Choć tradycyjnie słowo Tora tłumaczy się jako „prawo”, tak naprawdę oznacza ono bardziej „instrukcje”. Według Tory zawarte w niej przykazania gwarantują wolność, a nie ucisk. Służą one jako wskazówki, umożliwiające człowiekowi prawidłowe funkcjonowanie w rodzinie, plemienu oraz społeczeństwie.⁵

TALIT

Talit to szal modlitewny, używany również współcześnie w różnych okolicznościach, w zależności od tradycji i ortodoksji danej osoby.⁶ *Talit* jest często zakładany w czasie modlitwy oraz trwania nabożeństw. W Księdze Liczb 15:37-40 oraz Księdze Powtórzonego Prawa 22:12, Tora nakazuje Izraelitom, aby na rogach swoich szat umieszczali frędzle (*tzitzit*).⁷

PAN powiedział też do Mojżesza: „Przemów do synów Izraela i powiedz im, by po wszystkie pokolenia robili sobie frędzle na skrajach swoich szat, a na skrajnym frędzlu umieścili splot z fioletu. Będziecie więc nosili frędzle. Gdy na nie spojrzycie, to przypomnijcie sobie wszystkie przykazania PANA. Będziecie ich przestrzegali. Nie będziecie podążać za własnymi upodobaniami ani za tym, ku czemu pożądliwie spoglądają wasze oczy, bo postępując w ten sposób, moglibyście dopuścić się cudzołóstwa. Przeciwnie, pamiętajcie i wypełniajcie wszystkie moje przykazania, bądźcie święci dla waszego Boga.”

KS. LICZB 15:37-40

Sporządźcie sobie frędzle, niech będą na czterech końcach twojego okrycia.

KS. POWTÓRZONEGO PRAWA 22:12

Każdy tzitzit (frędzel) składa się z kilku małych węzełków, co daje łącznie 613 węzłów w całym talicie.⁸ Każdy węzełek symbolizuje jedno z przykazań Tory. Za każdym razem, gdy Izraelici spoglądali na węzły swoich frędzli, miały im one przypominać o przykazaniach Tory. Hebrajskie słowo określające rogi talitu, *kanafayim* (rogi, krawędzie), może być również tłumaczone jako „skrzydła”.⁹ Frędzle były więc na stałe mocowane do rogów bądź skrzydeł zewnętrznego obszycia szaty.

Tora nakazuje również Izraelitom przewlekanie niebieskiego lub fioletowego sznurka przez frędzle talitu. Zarówno ze źródeł rabinicznych, jak i danych archeologicznych wynika, że niebieski barwnik używany do farbowania frędzli był wytwarzany z wydzieliny z gruczołów ślimaka *Murex* (żyjącego w basenie Morza Śródziemnego). Każdy ślimak wytwarzał bardzo małą ilość barwnika, co czyniło go bardzo droгим.¹⁰

Sąsiednie kultury używały kolorów niebieskiego i fioletowego jako symbolów oraz znaków królewskich. Dla Izraelitów ten niebieski lub fioletowy sznur mógł więc być znakiem i symbolem królewskiego statusu całego narodu. Kapłani izraelscy nosili efody, szaty nieposiadające rękawów, wykonane z przędzy niebieskiej, purpurowej lub szkarłatnej (Wj. 28:6). Niebieski lub fioletowy splot na frędzlach każdego Izraelity oznaczał, że wszyscy Izraelici, każdy z osobna, mieli być królewskim kapłaństwem wśród narodów.

Status Izraela jako Narodu Królewskiego wynikał z Bożego przymierza zawartego z Izraelitami. Nie wynikał on z ich ziemskiego statusu, ale z faktu, że Izrael był ludem Bożym (Pwt. 7:6-7). To Boża miłość sprawiła, że Izrael został wyróżniony, a następnie wywyższony.

Boże przykazanie, aby Izraelici umieszczali królewskie sploty na frędzlach swoich szat przypomniało im o ich królewskim pochodzeniu z woli samego Boga. Przykazanie to miało dla nich szczególne znaczenie ze względu na charakterystykę ich kultury oraz tożsamość narodową ukształtowaną przez lata ciężkiej niewoli w Egipcie, której zrzucenie było dla nich wyzwaniem.

Bóg nie tylko uwolnił ich z egipskiej niewoli, ale również natychmiast przypomniał im, że ustanowił ich narodem królewskim. To tak, jakby Bóg powiedział: „Wiem, kim byliście w oczach Egipcjan i jak źle byliście przez nich traktowani. Ale Ja mówię, że jesteście królewskim kapłaństwem i świętym narodem. Moja miłość wyróżniła was spośród innych narodów. Żyćcie więc w tożsamości, którą wam dałem i zapomnijcie o wszelkich innych etykietach, które próbował nadać wam świat”.

BÓG NIE TYLKO
WYZWOLIŁ
IZRAELITÓW
Z NIEWOLI, ALE
RÓWNIEŻ
PRZYPOMNIAŁ
IM, ŻE UCZYNIŁ
ICH NARODEM
KRÓLEWSKIM.

PRZECZYTAJ EW. MATEUSZA 9:20-22.

W Ew. Mateusza 9 czytamy o kobiecie, która cierpiała na trwający 12 lat krwotok. Ta choroba czyniła ją ceremonialnie nieczystą według prawa żydowskiego. Bycie uznaną za ceremonialnie nieczystą miało ogromny wpływ na jej codzienne życie. Nie miała wstępu do świątyni ani do synagogi, co w tamtym czasie i kulturze oznaczało całkowite odcięcie od społeczności religijnej oraz duchowego nauczania. Ludzie w jej otoczeniu odwrócili się od niej i unikali wszelkiego kontaktu z nią. Była odsunięta od społeczności wiernych i domu Bożego, miejsc w których często znajdujemy schronienie i ukojenie, zwłaszcza w chwilach cierpienia.

Kobieta ta była uważana za osobę „poza” społeczeństwem lub inaczej za „społecznie martwą”. Zrozumiemy, jak bolesne musiało być dla niej to wykluczenie, gdy przypomnimy sobie o wyjątkowo wspólnotowym charakterze kultury Bliskiego Wschodu. Ta kobieta została odsunięta od społeczeństwa do tego stopnia, że nawet członkowie jej rodziny nie mogli dotknąć jej ani pocieszyć. Gdyby weszli z nią w jakikolwiek kontakt fizyczny, staliby się ceremonialnie nieczysti i także zostaliby wykluczeni z życia społeczności do czasu rytualnego oczyszczenia.¹¹ Trudno jest nam sobie wyobrazić, jak bardzo samotnie musiała się czuć.

Wyobraź sobie, jak wyglądał świat i życie tej kobiety. Jak myślisz, czego najbardziej pragnęła? Co mogło sprawiać jej największy ból?

Ta kobieta, która przez lata zmagала się z bólem fizycznym, emocjonalnym i duchowym, sięgnęła i dotknęła „frędzla” szaty Jezusa (w. 20). Greckie słowo oznaczające zarówno „krawędź”, jak i „frędzel”, użyte w tym fragmencie to kraspedon.¹² W *Septuagincie*, greckim przekładzie Starego Testamentu, słowo to pojawia się w odniesieniu do frędzli, które wszyscy Żydzi mocowali na „krawędziach” lub „rogach/skrzydłach” swoich wierzchnich szat.

Hebrajskie słowo oznaczające „krawędź” to kanafayim.

Kobieta cierpiąca na krwotok sięgnęła po uzdrawiający kanafayim/kraspedon – krawędź, róg, skrzydło – talitu Jezusa.

PRZECZYTAJ KS. MALACHIASZA 3:20.

Zastanów się, ile musiało kosztować tę kobietę wyciągnięcie ręki w stronę Jezusa – kobietę, która była odseparowana od społeczności ludu Bożego i dostępu do duchowego nauczania. Wierzę, że miała ona w sobie głęboką wiarę. Myślę, że wyciągając rękę, aby chwycić się skraju skrzydła *talitu* Jezusa, kobieta ta brała Boga za słowo, które wypowiedział w Ks. Malachiasza 3:20 i potwierdzała swoją wiarę w Jezusa jako Syna Bożego. Pomimo wszystkich trudności jakie przeszła i odrzucenia, jakiego doświadczyła ze strony własnej społeczności, kobieta ta pokazała swoją wiarę w Jezusa. Oparła swoją nadzieję na Bożych obietnicach oraz Jego charakterze.

Wydarzenie opisane w Ew. Mateusza 9 wydaje się być dokładnym wypełnieniem Ks. Malachiasza 3:20 – „**wезде słońce sprawiedliwości z uzdrowieniem na swoich skrzydłach**”.

Zauważ, że Jezus nagroził jej wiarę. Uzdrowił i przywrócił ją do życia w jej żydowskiej społeczności. Uzdrowił ją nie tylko fizycznie, ale i duchowo. Wyciągając do niej rękę, wstawił się za nią na oczach innych ludzi i pomógł jej odzyskać należne jej miejsce w społeczności. W tamtym kontekście kulturowym, sam pomysł dotknięcia świętego rabiego przez osobę nieczystą był czymś skandalicznym i ryzykownym. Zgodnie z ówczesną tradycją Jezus miał wszelkie prawo, aby zareagować ostro na jej dotyk, oddalić ją, a może nawet zażądać jej śmierci.¹³

Zwróć jednak uwagę na reakcję Jezusa. On jej nie potępił. Nie odrzucił. Zamiast tego Biblia mówi, że Jezus obrócił się, spojrzał na nią i powiedział: „**Bądź dobrej myśli córko, twoja wiara cię ocaliła**” (Mt. 9:22).
Co za wspaniała Dobra Nowina. Oddajmy chwałę Żywemu Bogu!

W jakiej dziedzinie twojego życia potrzebujesz usłyszeć od Boga: „Bądź dobrej myśli, córko”? Opisz ją poniżej. Jeśli potrzebujesz więcej miejsca do pisania, użyj dziennika. Jak historia opisana w Ew. Mateusza 9 może być dla ciebie zachętą w tej sytuacji?

ZABIERZ PUSTKOWIE ZE SOBĄ

PRZECZYTAJ KS. WYJŚCIA 3:1-10.

Spójrz na ten fragment Biblii przez **pryzmat Zachodu**, zadając pytanie: „Jak to się stało?” Zapisz, co zauważyłaś w tej historii.

Spójrz na ten fragment Biblii przez **pryzmat Bliskiego Wschodu**, zadając pytanie: „Dlaczego Bóg to zrobił?” Zapisz, co zauważyłaś w tej historii.

Opisana historia wydarzyła się na pustyni, na której Mojżesz zajmował się wypasaniem stada owiec swojego teścia. Często myślimy o pustyni czy pustkowiu jako o miejscu, z którego jak najszybciej chcemy się *wydostać*. Ale Żydzi postrzegają pustynię jako miejsce, w którym Pan często spotyka się ze swoim ludem i mówi do niego.

W Ks. Wyjścia 3, Pan spotkał się z Mojżeszem na pustyni i przemówił do niego. Na Górze Synaj, znajdującej się na pustyni, Pan ofiarował swojemu ludowi Torę (Wj. 20). Eliasz spotkał się na pustyni z Panem i usłyszał jego „cichy szept” (1 Krl. 19:12). Po swoim chrzcie, Jezus prowadzony przez Ducha Świętego udał się na pustynię, gdzie pościł przez 40 dni i był kuszony przez diabła, by na końcu aniołowie „zbliżyli się do niego i służyli Mu” (Mt. 4:1-11).

Na pustyni Bóg spotyka się z tobą i udziela ci wyjątkowych lekcji, które w tym suchym i jałowym miejscu mają mocniejszy wydźwięk, niż gdziekolwiek indziej. W kulturze Bliskiego Wschodu pustkowie jest postrzegane niemal jako miejsce święte, miejsce intymnego spotkania z Bogiem, gdzie Bóg mówi do ciebie „słowa” (*davar*).¹⁴

Opowieść o Mojżeszu na pustyni mówi o Bogu Żywym, który „[widział] niedolę [Jego] ludu w Egipcie” (Wj. 3,7a). On „[usłyszał] ich krzyk z powodu ich poganiaczy” (w. 7b). „[Znał] jego cierpienia” (w. 7b). Zareagował na to, co zobaczył i usłyszał – zstąpił, aby ich uratować. Kiedy Biblia mówi, że Pan „widzi” lub „słyszy”, sygnalizuje nam to, że On zamierza *działać*. (Bóg niczego nie przeoczy – nie jest jak człowiek, który może odwrócić swój wzrok albo udawać, że nie słyszy cichego szeptu. Bóg jest wszechobecny, On widzi i słyszy wszystko, co się wokół nas dzieje). Bóg jest wrażliwy, żywy i obecny – zawsze gotowy, by przyjść nam na ratunek, okazać nam swoje wsparcie i miłość.

Ta historia wcale nie koncentruje się na płonącym krzewie, ale na Żywym Bogu, który nie odwraca wzroku od cierpienia swojego ludu. On decyduje się je dostrzec i usłyszeć, dla Niego ma ono ogromne znaczenie. Jest to także historia o Żywym Bogu, który nie waha się zstąpić ze swojego tronu i wejść pomiędzy ruiny tego świata, wyciągnąć do nas ręce i odnowić nas. Ludzie uciekają od problemów. Nasz Pan wbiega w sam ich środek, aby przyjść nam na ratunek, odnowić i odbudować nasze życie.

Kiedy w naszym życiu przeżywamy okres, podczas którego czujemy się jak pośrodku pustyni lub pustkowia, często pytamy: „Jak długo jeszcze będę przebywać na tej pustyni?” albo „Jak mam wydostać się z tego pustkowia?”. Ale na Bliskim Wschodzie ludzie zadają pytania: „Jak iść naprzód, zabierając te pustkowia ze sobą?” albo „Jak zapamiętać słowo, które usłyszałam od Pana na pustyni?”

Czy obawiasz się okresów pustynnych w swoim życiu i starasz się jak najszybciej od nich uciec? Czy też pomimo trudności postrzegasz je jako czas wzrostu i pogłębiania relacji z Bogiem? **Proszę, wyjaśnij.**

ŻYWY BÓG NIE
WAHA SIĘ
ZSTĄPIĆ ZE
SWOJEGO
TRONU I WEJŚĆ
POMIĘDZY RUINY
TEGO ŚWIATA,
WYCIĄGNAĆ DO
NAS RĘCE I
ODNOWIĆ NAS.

Co musiałoby się zmienić w twoim sercu, abyś mogła bardziej zaufać Bogu w czasie trwania tych pustynnych okresów?

Czy znasz kogoś, kto przechodzi obecnie taki okres?

Jak możesz zachęcić jego lub ją do nasłuchiwania głosu Bogu na pustyni?

IDAĆ NAPRZÓD

Ja ją przywabię, zaprowadzę na pustynię
i przemówię do jej serca.

Tam otrzyma ode mnie swe winnice, Dolinę Niepokoju zmienię
w bramę nadziei i zaśpiewa mi tam jak za dni swej młodości,
jak w dniu swojego wyjścia z Egiptu.

I stanie się w tym właśnie dniu – oświadcza Pan –
że zawołasz do Mnie: Mój Mężu!

Nie powiesz już: Mój Baalu!

I poślubię cię sobie na wieki,

poślubię cię wnosząc sprawiedliwość, prawo, łaskę i litość. Poślubię
cię, wnosząc wierność – i uznasz we Mnie PANA.

KS. OZEASZA 2:16-18, 21-22

Być może jest ci już znane przesłanie Ks. Ozeasza. Prorok Ozeasz, natchniony przez Ducha Świętego, porównuje relację Boga z Jego ludem do relacji małżeńskiej, w której Izrael, lud Boży, wielokrotnie okazuje niewierność Panu.

W powyższym fragmencie czytamy o niemal szokującej wierności, jaką Bóg okazuje w przymierzu zawartym z Jego narodem wybranym. Żywy Bóg poślubia swój lud na pustyni, pośrodku pustkowia, pomimo niewierności Izraela wobec zawartego z Nim przymierza. Fragment ten pokazuje niezwykłą, szczodłą miłość Boga.

Izrael czynił samo zło wobec Boga, podczas gdy Bóg odpłacał się mu samym dobrem. Izrael uganiał się za obcymi bogami, można więc przyrównać go do żony, która nie żyje według złożonej przysięgi małżeńskiej. Prostytuuje się przed innymi narodami, podobnie jak robiła to niewierna żona Ozeasza (3:1). Ale Boża miłość sięga dalej, niż nasz grzech, Jego ofiara zmywa wszystkie nasze winy. Wyłącznie Bóg jest w stanie całkowicie dotrzymać zawartego przymierza małżeńskiego. Pan poślubił Izraela, wiedząc, że Izrael nie będzie w stanie przestrzegać wszystkich praw, przykazań oraz obietnic. Poślubił go pomimo tego, ponieważ taka była Jego wola. Wiedział, że pewnego dnia Baranek Boży przyjdzie i usunie z drogi każdy grzech.

Pan wyprowadził Izraela na pustynię i tam do niego przemówił. Miejsce, które reprezentowało wyłącznie pustkę, stało się miejscem odbudowy i odkupienia, zawarcia przymierza oraz złożenia obietnicy wielkiej miłości. Według mnie, Ks. Ozeasza 2 jest jednym z piękniejszych fragmentów w całej Biblii. Opisuje wyjątkową intymność oraz miłość przypieczętowaną przymierzem, obietnicę Pana złożoną Jego ludowi na *pustyni*.

Pan często przemawia do swojego ludu w szczególny sposób, gdy ten przebywa na pustyni. Chcemy zapamiętać otrzymane lekcje i zatrzymać czas spędzony na intymnej społeczności z Bogiem, nawet kiedy opuścimy już pustynię, aby iść dalej naprzód przez życie.

Kiedy ostatni raz czułaś się jak na pustyni? Opisz tę sytuację poniżej.

Czego nauczyła cię ta sytuacja?

Jak Bóg mówił do ciebie w tym czasie?

Jak lekcje otrzymane w czasie spędzonym na pustyni mogą wzmocnić cię w twojej dalszej podróży przez życie?

Jak możesz zapamiętać lekcje otrzymane na pustyni, zamiast odrzucać je lub próbować o nich zapomnieć?